

HET WINSTBEGRIIP BIJ DE VENNOOTSCHAPS- BELASTING EN DE WINSTBELASTING VAN VENNOOTSCHAPPEN.

Bij het verschijnen van het wetsontwerp „Heffing van eene nationale inkomsten- en winstbelasting en wijziging van enkele belastingwetten” is het van belang in korte trekken de wettelijke bepalingen te bespreken, die betrekking hebben op het bepalen van de winst van vennootschappen.

De nationale inkomsten- en winstbelasting is te splitsen in twee groepen:

- 1e. huur-, rente-, loon- en winstbelasting.
- 2e. vennootschapsbelasting.

Het tarief bedraagt voor de onder 1e. vermelde groep 2 % (met uitzondering van huurbelasting 1.6 %); voor de vennootschapsbelasting 8 %.

De heffing is voor alle genoemde belastingen proportioneel.

De vennootschapsbelasting wordt geheven van de winst van binnen het Rijk gevestigde: naamlooze vennootschappen, commanditaire vennootschappen op aandelen, coöperatieve vereenigingen, onderlinge verzekeringmaatschappijen en vereenigingen, die een bedrijf uitoefenen¹⁾. Bovendien wordt van dezelfde lichamen eene winstbelasting geheven van 2 %.

De dividend- en tantiëmebelasting blijft bestaan naast de vennootschapsbelasting.

Voor de vennootschapsbelasting zijn vrijgesteld de winstuitkeeringen aan voor het geheel aansprakelijke vennoten van commanditaire vennootschappen op aandelen en aan anderen dan commissarissen en bestuurders.

Niet als winst wordt voor de vennootschapsbelasting beschouwd:

- 1e. het gedeelte van de winst, dat geacht kan worden in het buitenland of de Nederlandsche Koloniën te zijn verkregen.
- 2e. hetgeen wordt genoten ter zake van het bezit van aandelen in andere binnen het Rijk gevestigde vennootschappen, vereenigingen of maatschappijen en van aandelen van vennootschappen enz., die in het buitenland en de Nederlandsche Koloniën zijn gevestigd. Genoemde aandelen moeten gedurende ten minste 12 maanden en tevens gedurende het geheele tijdvak, waarover de winst wordt berekend, in het bezit van de vennootschap zijn geweest.
- 3e. het voordeel uit het boschbedrijf (uitgezonderd hakhout).
- 4e. de winst van overheidsbedrijven, uitgeoefend door een rechtspersoon, waarvan uitsluitend publiekrechtelijke lichamen houders der aandelen zijn.

Voor de winstbelasting van vennootschappen wordt niet als winst beschouwd hetgeen onder 3e en 4e hiervoor is vermeld. De vrijstellingen onder 1e en 2e gelden voor deze belasting niet, met uitzondering van de ontvangen uitdeelingen uit de winst als aandeelhoudster van binnen het Rijk gevestigde vennootschappen, waarvoor wel aftrek wordt toegestaan, daar deze vennootschappen zelf voor de door haar gemaakte winst worden aangeslagen.

Indien bij toepassing van de wettelijke bepalingen verlies wordt verkregen, wordt dit als een verlies beschouwd over de volgende vijf jaren. Deze compensatiebepaling geldt zoowel voor de vennootschapsbelasting als voor de 2 % winstbelasting.

De winst wordt voor de Vennootschapsbelasting en de winstbelasting bepaald op de wijze als in art. 48 der wet is omschreven (voor de winstbelasting blijft alleen het bepaalde bij art. 48, 1e lid, letter d, buiten toepassing). Dit houdt in, dat voor beide belastingen „de zuivere opbrengst” wordt berekend volgens de art. 7, 10 en 11 der Wet op de Inkomstenbelasting. Enkele belangrijke wijzigingen zijn echter aangebracht.

In de eerste plaats is ten aanzien van lichamelijke zaken art. 10, 2e lid, afschrijving volgens goed koopmansgebruik, niet van toepassing, indien de lichamelijke zaken haar waarde uitsluitend of nagenoeg uitsluitend ontleenen aan het feit, dat zij voor de uitoefening van het bedrijf der vennootschap worden gebruikt of kunnen worden gebruikt. De door de vennootschap toegepaste afschrijvingen zullen dan door den fiscus worden aanvaard, *voor zoover zij bedrijfseconomisch verantwoord zijn en zij de boekwaarde niet te boven gaan.*

Om te weten, waarom niet van afschrijving volgens goed koopmansgebruik wordt gesproken, maar van de toegepaste afschrijving, voor zoover zij bedrijfseconomisch is verantwoord, is het noodig de Memorie van Toelichting te raadplegen, waarin staat:

„Intusschen vertoont de vennootschapsbelasting zoodanige verschillen met de inkomstenbelasting, dat het mogelijk is hier *eene grootere vrijheid te laten met betrekking tot de afschrijvingen* dan bij laatstbedoelde belasting kan worden toegestaan. Vrijheid van afschrijving toch brengt veelal mede verschuiving van winst van het eene jaar naar het andere, welke verschuiving wel kan worden aanvaard bij een belasting met een proportioneel tarief, zulks in tegenstelling tot eene belasting met een progressief tarief zooals de inkomstenbelasting. Bovendien bestaat bij vennootschappen de mogelijkheid om van hetgeen tot dusver, als gevolg van de hooge afschrijvingen, onbelast is gelaten, belasting te heffen op het oogenblik waarop de vennootschap wordt geliquideerd, welke mogelijkheid bij het overlijden van een natuurlijk persoon ontbreekt”.

Eenige principieele beschouwing ligt aan het bovenstaande niet ten grondslag. Wat is het verschil tusschen eene afschrijving volgens goed koopmansgebruik en eene afschrijving, die bedrijfseconomisch verantwoord is? Onder eene afschrijving volgens goed koopmansgebruik werd tot heden verstaan eene afschrijving, die bedrijfseconomisch gerechtvaardigd is. Intusschen blijkt het de bedoeling van den wetgever te zijn, dat voor de vennootschapsbelasting eene ruimere afschrijving op lichamelijke zaken kan worden toegestaan dan voor de inkomstenbelasting.

De grootere vrijheid ten aanzien van afschrijving op lichamelijke zaken heeft beperking. Zij bestaat volgens het wetsontwerp alleen voor die lichamelijke zaken, die *voor de uitoefening van het bedrijf* der vennootschap worden gebruikt of kunnen worden gebruikt. De M. v. T. zegt hieromtrent: „De beperkingen die art. 48, eerste lid, letter a, stelt, dienen uitsluitend ten einde misbruik van de bepaling te voorkomen. Zij bedoelen onder meer, de vrijheid van afschrijving uit te sluiten met betrekking tot het huizenbezit van een maatschappij tot exploitatie van onroerende goederen, tot het courante bedrijfspand van een kleinhandelaar, tot gronden.”

Zooals hiervoor werd medegedeeld mogen de afschrijvingen op lichamelijke zaken de boekwaarde dier zaken niet te boven gaan. Het is dus niet geoorloofd de afschrijvingen voort te zetten tot de vervangingswaarde is bereikt, indien deze vervangingswaarde hooger is dan de oorspronkelijke aanschaffingswaarde.

Eene uitzondering wordt voor de bepaling van de winst van de vennootschap voorts gemaakt ten aanzien van art. 11.

¹⁾ In het vervolg alle aan te duiden met „vennootschappen”.

laatste lid der Wet op de Inkomstenbelasting. Art. 48b zegt:

Aftrek wordt toegelaten ter zake van het vormen of vergrooten van een reservefonds, dat noodig is tot dekking van risico's, die plegen te worden verzekerd doch die niet verzekerd zijn, ten hoogste tot het bedrag dat tot verzekering van die risico's bij derden zou moeten zijn betaald.

Voor het overige blijft art. 11 der Wet op de Inkomstenbelasting van toepassing. Ten laste van de winst zullen dus overigens alleen die reserves kunnen worden gebracht, die naar den toestand bij het opmaken der balans noodig zijn ter dekking van vermoedelijk reeds geleden verliezen.

Ten slotte verdient nog vermelding eene uitzondering op art. 10 der Wet op de Inkomstenbelasting. Oprichtingskosten en kosten van uitbreiding van kapitaal kunnen ten laste van de winst van de vennootschap worden gebracht, hetzij geheel in het jaar waarin deze kosten zijn gemaakt, hetzij verdeeld over twee of meer jaren.

Behoudens de hiervoor besproken uitzonderingen zal de winst van de vennootschap moeten worden bepaald naar de regelen, zooals deze in de Wet op de Inkomstenbelasting zijn gegeven. Dit houdt naar mijne meening in, dat iedere methode van winstberekening, die niet in strijd is met goed koopmansgebruik zal moeten worden aanvaard. De wetgever heeft zich ook voor het bepalen van de winst van de vennootschap aan geen enkele methode van winstberekening willen binden, maar vrijheid gelaten; de gevolgde methode zal, evenals voor de inkomstenbelasting, in zoodanige mate in het bedrijfsleven moeten worden toegepast, dat van koopmansgebruik kan worden gesproken.

A. NIERHOFF

DE MECHANISATIE VAN DE CONTROLE OP DE STATIONSONTVANGSTEN BIJ DE NEDERLANDSCHE SPOORWEGEN.

De Ontvangsten uit het vervoer van reizigers.

De organisatie van de controle op de stationsontvangsten bij de spoorwegen is niet alleen in ons land, maar ook in andere landen reeds vele malen een onderwerp van speciale studie geweest. Sedert den aanvang van het vorige jaar is deze controle bij de Nederlandsche Spoorwegen geheel gemechaniseerd, zij wordt thans nagenoeg geheel uitgevoerd volgens het principe van het ponskaartenstelsel.

Voor wat betreft de reizigersontvangsten zijn er, ongerekend de reisbureaux, ongeveer 450 plaatsen in ons land, waar spoorbiljetten worden verkocht; daarbij komen dan nog de binnenlandsche en buitenlandsche reisbureaux met talrijke kantoren en filialen, die eigenlijk op geheel dezelfde wijze behandeld moeten worden, als de eigen stations van de N.S.

Alleen voor het verkeer in het binnenland bestaan er ruim 100.000 soorten gedrukte kaartjes en omdat ieder kaartje geldswaarde vertegenwoordigt, is het noodzakelijk, dat de controle zoo wordt ingericht, dat zekerheid bestaat, dat elk kaartje verantwoord wordt. Naast die gedrukte kaartjes worden maandelijks nog zeer vele z.g. passepartoutbiljetten afgegeven, waarop het vertrek- en aankomststation en ook de prijs, door het station zelf moet worden ingevuld. Van die kaartjes be-

paalt het stationspersoneel zelf, aan de hand van tarieftabellen, den prijs en naast de controle op de verantwoording van de bedragen, is daarbij dus ook nog een controle op de aan het publiek berekende prijzen noodzakelijk.

Naast de controle stelt ook de bedrijfsstatistiek aan deze administratie verschillende eischen. Voor de beoordeeling van de ontwikkeling van het vervoer is het noodig, dat de ontvangsten maandelijks nauwkeurig geanalyseerd worden, maar bovendien is het noodig te beschikken over zeer gedetailleerde gegevens, die kunnen dienen voor de beantwoording van tal van vragen, die de bedrijfsleiding stelt, in verband met wijziging van de exploitatie van verschillende deelen van het net. Juist in de laatste jaren zijn, in verband met sluiting van verschillende stations en opheffing van talrijke minder belangrijke baanvakken, zeer vele vragen van dezen aard te beantwoorden geweest. Ook de organisatie van deze bedrijfsstatistiek levert enkele bijzondere moeilijkheden op, omdat het aantal gegevens zoo bijzonder groot is. Tusschen 100 stations bestaan onderling bijna 10.000 verbindingen en omdat de grondslag van de bedrijfsstatistiek steeds moet zijn de opbrengst van iedere verbinding tusschen de verschillende stations, werkt men bij de spoorwegen altijd met aantallen, die uit tweede machten zijn voortgesproten.

In de vroeger bestaande organisatie van de controle, werd iedere maand slechts een gedeelte van de totale ontvangsten geverifieerd, elke maand werd een andere groep van stations daartoe gekozen en alle verantwoordingsstaten van die stations werden geheel gecontroleerd en nagerekend. De staten van de overige stations ondergingen dan slechts een zeer oppervlakkige controle. Daarnaast werd door de controleurs op ongewisse tijden controle ter plaatse uitgeoefend, doch op den duur bevredigde dit stelsel toch niet.

De stationsadministratie was toen zoo ingericht, dat de stations bij het opmaken van de verantwoordingsstukken reeds zelf zooveel mogelijk een splitsing doorvoerden van de opbrengsten volgens de verschillende tarieven en klassen, zoodat bij de centrale administratie kon worden volstaan met een recapitulatie van de door de verschillende stations vastgestelde gedetailleerde opbrengstcijfers. Dit administratieve werk moest echter vooral op de kleine stations dikwijls verricht worden door personeel, dat administratief niet geschoold was en het spreekt dan ook wel vanzelf, dat daarbij tal van fouten gemaakt werden, vooral ook, omdat het personeel op de stations er voornamelijk bij geïnteresseerd was een sluitende verantwoording samen te stellen. Als een bepaald bedrag eens in een verkeerde groep verantwoord was, had dat op het resultaat van de verantwoording geen invloed en omdat het personeel de consequenties van dergelijke fouten uit den aard der zaak niet kon overzien, was het begrijpelijk, dat men op de stations dergelijke verschillen niet van groote beteekenis achtte. Omdat de stations zelf deze detailleringen moest samenstellen, was de stationsadministratie ook vrij gecompliceerd. De stations moesten tal van staten aanleggen en bijhouden en de administratie vorderde dan ook veel tijd.

Toch waren de gegevens, die door de stations werden opgesteld niet voldoende gedetailleerd, om de cijfers voor de bedrijfsstatistiek daaruit direct te kunnen afleiden en daarom werden de gegevens betreffende de aantallen reizigers, die vervoerd waren tusschen de verschillende stations in ponskaarten opgenomen en daarna in verschillende sorteringen verder verwerkt. Die ponskaarten stonden echter geheel los van de financiële verantwoording en de kans op fouten in dit deel van de administratie was dan ook niet gering. In de meeste gevallen konden die fouten ook niet bemerkt worden, omdat dit deel van de administratie geheel extra-comptabel was.

In de nieuwe organisatie van dit onderdeel zijn admini-